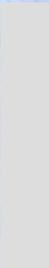

Πρακτικός Οδηγός στη Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολείο

Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η διαχείριση της κρίσης από το σχολείο

- ▶ Το σχολικό σύστημα πρέπει να είναι προετοιμασμένο να ανταποκριθεί άμεσα, οποτεδήποτε κάποιος/οι μαθητής/τες εισέλθει/ουν σε κατάσταση κρίσης.
- ▶ Οτιδήποτε αντίθετο αυξάνει την πιθανότητα αρνητικής έκβασης και αυτό είναι επικίνδυνο.

Η παρέμβαση στην κρίση

► Στόχοι της παρέμβασης είναι:

- α. να προστατέψουν το/τα θύμα/τα από
οποιονδήποτε, επιπλέον, στρεσογόνο
παράγοντα.
- β. να βοηθήσουν το/τα θύμα/τα να οργανώσει/ουν
και να κινητοποιήσει/ουν το δίκτυο
υποστήριξής του (οικογένεια και κοινότητα).
- γ. να επαναφέρουν το θύμα σε ένα, προ της κρίσης,
επίπεδο λειτουργίας.

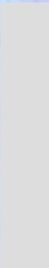
Τριμερές μοντέλο παρέμβασης/πρόληψης

- ▶ **Πρωτογενής πρόληψη:** Αποσκοπεί να προλάβει την είσοδο σε κατάσταση κρίσης.
- ▶ **Δευτερογενής παρέμβαση/πρόληψη:** Παρέχεται, αμέσως, μετά την είσοδο στην κατάσταση της κρίσης, όταν ο κίνδυνος για αρνητικές εκβάσεις είναι μεγαλύτερος.
- ▶ **Τριτογενής πρόληψη:** Αφορά την μακροπρόθεσμη φροντίδα που συχνά απαιτείται στις κρίσεις.

Πρακτικός Οδηγός στη Διαχείριση Κρίσεων

Τι κάνουμε:

1. Εκπαιδευόμαστε στις έννοιες, στα είδη κρίσεων, στους τρόπους αντιμετώπισης, στα πρώιμα σημάδια πριν το ξέσπασμα κρίσης, στους τρόπους πρόληψης, στις συνέπειες καταστάσεων κρίσης (θεωρητικό/ερευνητικό υπόβαθρο).
2. Προετοιμαζόμαστε και γνωρίζουμε το Σχέδιο Δράσης (ΣΔ).
3. Ετοιμάζουμε Σχέδιο Δράσης, βάσει των βιβλιογραφικών ενδείξεων: στάδια/μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης, διαχείρισης.
4. Παρουσιάζουμε το ΣΔ στον ΚΣ και δίνουμε αντίγραφα σε όλους.
5. Εκπαιδευόμαστε στο Σχέδιο Δράσης και είμαστε σε ετοιμότητα (συχνότητα εκπαιδεύσεων).
6. Ακολουθούμε πιστά τις οδηγίες.
7. Το προσωπικό εκπαιδεύεται, ετήσια, στο ΣΔ, το οποίο, αν χρειάζεται, επικαιροποιείται .

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΡΙΣΕΩΝ

**Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ,
ΟΣΟ ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΝΑ ΕΝΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ,
ΣΕ ΩΡΕΣ ΚΡΙΣΗΣ**

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Α:

Σχολική Πειθαρχία, Διαδικασίες και Κανονισμοί

- ▶ Εφαρμογή από όλους ξεκάθαρης και διακηρυγμένης πολιτικής ενάντια στην ενδοσχολική βία. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να είναι γνώστες των συνεπειών της παραβίασης αυτής της πολιτικής.
- ▶ Όλοι οι μαθητές, πρέπει να παρακολουθούν το πρόγραμμα φοίτησης του σχολείου. Κανείς δεν εξαιρείται από την υποχρέωσή του, να βρίσκεται στην τάξη.

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Α:

Σχολική Πειθαρχία, Διαδικασίες και Κανονισμοί

- ▶ Αυστηρότερη εφαρμογή των κανονισμών στο θέμα των αδικαιολόγητων απουσιών π.χ. άμεση ενημέρωση γονέων, διαμεσολάβηση, επιβολή, αν χρειάζεται, πειθαρχικών μέτρων.
- ▶ Καθολική εφαρμογή των κανονισμών.
- ▶ Άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων πειθαρχίας, όσο είναι μικρά. Εξέταση φημών, συγκρούσεων, σοβαρής αυθάδειας, προτού αυτά τα περιστατικά κλιμακωθούν σε βία.

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Α:

Σχολική Πειθαρχία, Διαδικασίες και Κανονισμοί

- ▶ Πλήρης εφαρμογή του προγράμματος Εφημέρευσης.
- ▶ Επίσης, αύξηση της εφημέρευσης, όταν χρειάζεται, κυρίως στους χώρους επικινδυνότητας.
- ▶ Να μην επιτρέπεται στους μαθητές να συγκεντρώνονται σε χώρους που είναι απόμεροι (π.χ. στο χώρο στάθμευσης).
- ▶ Να ενθαρρύνονται οι μαθητές να συναντιούνται σε χώρους όπου δεν εμποδίζεται η φυσική επόπτευση.

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Β: Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα Προγράμματα

Άξονας Β: Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα Προγράμματα

- ▶ 1.Εκπαίδευση στα θέματα Βίας και Παραβατικότητας
- ▶ Προτείνεται η εκπαίδευση στους πιο κάτω τομείς:
- ▶ Διαχείριση κρίσεων (Διεύθυνση, καθηγητές). Θα το αναλάβει ο/η οικείος/α Εκπαιδευτικός/ή Ψυχολόγος.
- ▶ Διαμεσολάβηση-Ειρηνική Επίλυση των Συγκρούσεων (πυρήνες μαθητών και καθηγητών). Θα το αναλάβει η ΟΑΠ.
- ▶ Διαπολιτισμικότητα (προς όλα τα τμήματα, καθηγητές, γονείς, κοινότητα). Άρχισε ήδη, η συνεργασία με επιστήμονες στον τομέα.

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Β: Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα Προγράμματα

Ανάπτυξη δεσμών με την Κοινότητα:

- ▶ Συνεργασία με τις Δημοτικές Αρχές για την ανάπτυξη κοινών δραστηριοτήτων τόσο στο χώρο του σχολείου, όσο και επί τόπου στις κοινότητες.
- ▶ Η εδραίωση και η ενδυνάμωση αυτών των σχέσεων θα αυξήσει το φάσμα επιρροής του σχολείου προς τους μαθητές.

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Β: Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα Προγράμματα

Παραδείγματα πρόσθετων Δράσεων

Εμπλοκή των γονέων:

- ▶ Συνεργασία σχολείου/οικογένειας στο σχεδιασμό δράσεων
- ▶ Εκπαίδευση των γονέων στη διαχείριση της συμπεριφοράς
- ▶ Συμβουλευτική στους γονείς των μαθητών υψηλού κινδύνου

Σχέδιο Δράσης, Άξονας Β: Μεσοπρόθεσμα και Μακροπρόθεσμα Προγράμματα

Εμπλοκή των μαθητών:

- ▶ Συμμετοχή σε θέματα σχεδιασμού σχετικού με την ασφάλεια του σχολείου.
- ▶ Δημιουργία κλίματος σχολικής υπερηφάνειας και αισθήματος του «ανήκειν».
- ▶ Πρόγραμμα συμβουλευτικής συνομηλίκων, το οποίο εκπαιδεύει μαθητές να βοηθούν τους συμμαθητές τους.

Διαχείριση ομάδας μαθητών υψηλού κινδύνου

- ▶ Στήριξη σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο από ΣΕΑ, ΥΕΨ και άλλους ειδικούς.
- ▶ Σχεδιασμός παρεμβάσεων από την Επιτροπή Αγωγής Υγείας και πρόληψης της Παραβατικότητας, από τη/τον Σύμβουλο και τον/την Οικείο/α Εκπαιδευτικό/ή Ψυχολόγο.
- ▶ Συμμετοχή των μαθητών αυτών σε προγράμματα Επίλυσης και Διαχείρισης των Συγκρούσεων (Διαμεσολάβησης) και Ανάπτυξης Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Διαχείρισης του θυμού.

Πρώιμα Προειδοποιητικά Σημάδια Ενδεχόμενης Βίας:

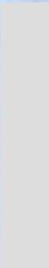
- ▶ Σωματικές εκδηλώσεις θυμού/επιθετικότητας (π.χ. παρορμητικά χτυπήματα, ξεσπάσματα οργής).
- ▶ Απόρριψη (π.χ. έντονα αισθήματα απόρριψης, τον κακομεταχειρίστηκαν, τον «έβαλαν στο μάτι», τον κορόιδεψαν, τον ταπείνωσαν).
- ▶ Άλλη αντικοινωνική συμπεριφορά (π.χ. δραστηριοποίηση σε «κλίκες»/παραβατικές ομάδες, κατάχρηση ουσιών, περιθωριοποίηση)
- ▶ Απόσυρση/Κατάθλιψη (π.χ. κοινωνική απόσυρση, μεταπτώσεις της διάθεσης, έντονα συναισθήματα απομόνωσης και μοναξιάς)
- ▶ Ενασχόληση με τη Βία (π.χ. ανάγνωση σχετικού υλικού, ζωγραφιές κ.ά.)

Πρώιμα Προειδοποιητικά Σημάδια Ενδεχόμενης Βίας:

- ▶ Μάρτυρας ή θύμα βίας ή κακομεταχείρισης και/ή παραμέλησης.
- ▶ Ενδιαφέρον/πρόσβαση σε επικίνδυνα αντικείμενα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για επίθεση και εκφοβισμό (π.χ. έχει φέρει στο σχολείο ένα τέτοιο αντικείμενο).
- ▶ Σχολική αποτυχία (π.χ. προβλήματα πειθαρχίας, έλλειψη ενδιαφέροντος, χαμηλή επίδοση, σκασιαρχείο, αυστηρές τιμωρίες)

Πρώιμα Προειδοποιητικά Σημάδια Ενδεχόμενης Βίας:

- ▶ Λεκτικές εκφράσεις θυμού/επιθετικότητας (π.χ. απειλές για βία, λεκτική κακοποίηση, ύβρεις, κοροϊδία, κοροϊδευτικά παρατσούκλια).
- ▶ Έλλειψη ανεκτικότητας (π.χ. προκατειλημμένες στάσεις, αδυναμία να αναγνωρίσει τα συναισθήματα ή τα δικαιώματα των άλλων).
- ▶ Μικρή ή καμία επίβλεψη από γονείς ή από ένα ενήλικα που νοιάζεται.

ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ/ΕΠΙΘΕΣΕΩΝ

Εξωσχολικοί: οποιοσδήποτε μπαίνει στον χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του

Προληπτικά:

- ▶ Όπου είναι εφικτό, να προστατεύονται οι χώροι με κιγκλιδώματα/περιφράξεις.
- ▶ Να ελέγχονται οι είσοδοι/έξοδοι του σχολείου.
- ▶ Πλήρης εφαρμογή της εφημέρευσης.
- ▶ Χρήση κινητού τηλεφώνου για άμεση βοήθεια (από άλλους εκπαιδευτικούς με δομημένο σχέδιο/τρόπο αντίδρασης ή από την Αστυνομία, αν χρειάζεται).
- ▶ Γνώση, όσο το δυνατό, των ονομάτων των μαθητών μας.

Εξωσχολικοί: οποιοσδήποτε εισέρχεται στο χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του

Εάν εισέλθουν εξωσχολικοί στο σχολείο, χωρίς επιθετική συμπεριφορά:

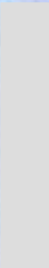
- ▶ Προσεγγίστε τους εξωσχολικούς με ήρεμο, σταθερό και ευγενικό τόνο, ρωτήστε το όνομά τους και γιατί βρίσκονται στο σχολείο. Εξηγήστε τους ότι απαγορεύεται και ζητήστε τους να αποχωρήσουν. Μην απαντήσετε σε οποιοδήποτε εριστικό σχόλιο.
- ▶ Ζητήστε, σταθερά και ήρεμα, από τους μαθητές να πάνε στις τάξεις τους: «Παιδιά, σας παρακαλώ, πηγαίνετε στις τάξεις σας!»
- ▶ Να επαναλαμβάνετε σταθερά, χωρίς να χάσετε την ψυχραιμία σας, την ίδια οδηγία, χωρίς οργή, μέχρι οι μαθητές να ακολουθήσουν τις υποδείξεις σας.
- ▶ Μην ανταποκρίνεστε σε προκλητικά σχόλια που γίνονται από οποιονδήποτε.
- ▶ Μην τους απειλήσετε! Η κατάσταση μπορεί να γίνει πολύ εκρηκτική και επικίνδυνη.

Εξωσχολικοί: οποιοσδήποτε μπαίνει στον χώρο του σχολείου χωρίς άδεια ή χωρίς να εξασφαλίσει άδεια κατά την είσοδό του

- ▶ Μην τους επιτεθείτε λεκτικά ή σωματικά! Η κατάσταση μπορεί να βγει εκτός ελέγχου για εσάς, τους μαθητές σας, για εκείνους.
- ▶ Είναι λιγότερο ζημιογόνο να έρθουν εξωσχολικοί, παρά να γίνει συμπλοκή για να φύγουν.
- ▶ Να θυμάστε ότι οι εξωσχολικοί έχουν το προβάδισμα της ανωνυμίας τους και την πιθανότητα ασυνέπειας/ατιμωρησίας στις πράξεις τους.
- ▶ Στους εξωσχολικούς μιλήστε ήρεμα και σταθερά και ζητήστε τους, με καλό τρόπο, να φύγουν. Χρησιμοποιήστε το χαμόγελο και το προσεκτικό χιούμορ. Είναι πιο εύκολο να υπακούσουν, αν χαλαρώσουν μαζί σας, παρά να σας νιώσουν επιθετικούς.
- ▶ Συνοδέψτε τους, χωρίς να τους αγγίζετε, μέχρι την έξοδο του σχολείου.
- ▶ Ευχαριστήστε τους, που συνεργάστηκαν.

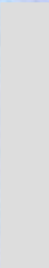
Εξωσχολικοί και συμπλοκή

- ▶ Χρησιμοποιήστε το κινητό τηλέφωνό σας και καλέστε τον εφημερεύοντα καθηγητή, για να κληθεί η αστυνομία.
- ▶ Ακολουθήστε τα πιο κάτω βήματα, στις επόμενες διαφάνειες, όταν υπάρχει συμπλοκή.
- ▶ Ακολουθήστε τα βήματα του Σχεδίου Δράσης στη Διαχείριση Κρίσεων.

ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ/ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ/ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΣΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

Αντιδράστε δομημένα στα πρώτα σημάδια

1. Ειδοποιήστε τον Διευθυντή και τον εφημερεύοντα καθηγητή, οι οποίοι ενεργοποιούν τον μηχανισμό άμεσης αντίδρασης, δηλαδή την έκτακτη παρουσία και εφημέρευση όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού.
2. Καθορισμένο άτομο είναι σε ετοιμότητα, να καλέσει την Αστυνομία.
3. Καθορισμένα/εκπαιδευμένα άτομα προσεγγίζουν, άμεσα και προσεκτικά, τους μαθητές που παρουσιάζουν ένταση.
4. Εφαρμόζουν το μοντέλο παρέμβασης των 5 βημάτων: Ακρόαση, Ενσυναίσθηση, Δέσιμο, Εμπιστοσύνη, Οδηγία.

ΠΡΟΛΗΨΗ-Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

Πρόληψη:

Στοχευμένη εφημέρευση. Κινούμαστε διακριτικά, κοντά και μαζί με τους μαθητές. Είμαστε σε μικρές ομάδες στα σημεία, πιθανών χώρων, έντασης και συμπλοκής (αυλή, κυλικείο, κερκίδες, απόμερους χώρους). Μεταφορά κινητού και σφυρίχτρας.

Μάθετε να εντοπίζετε τα πρώιμα σημάδια:

- ▶ Φήμες
- ▶ Συσπείρωση ομάδων
- ▶ Συγκέντρωση σε απόμερους χώρους του σχολείου
- ▶ Προηγούμενη ένταση σε τάξη ή στην αυλή
- ▶ Σφιγμένα πρόσωπα, σφιγμένες γροθιές
- ▶ Έντονο, βλοσυρό ή οργισμένο βλέμμα
- ▶ Αδυναμία υπακοής-επικέντρωση με στόχο την επίθεση
- ▶ Αλλαγή και έντονη κινητικότητα προς συγκεκριμένη κατεύθυνση ή γύρω από το κτίριο του σχολείου

Άμεσες ενέργειες:

Ενημερώστε το καθορισμένο άτομο για την ενεργοποίηση του μηχανισμού διαχείρισης κρίσης

- ▶ Άμεση παρουσία όλου του προσωπικού, σε όλους τους χώρους του σχολείου
- ▶ Κτύπημα κουδουνιού επόμενης περιόδου, προσέρχονται οι μαθητές στην τάξη. Όλοι οι διδάσκοντες της επόμενης περιόδου βρίσκονται στην αυλή και οδηγούν τους μαθητές στην τάξη τους
- ▶ Καθορισμένος αριθμός προσωπικού απομακρύνει το ακροατήριο
- ▶ Καθορισμένος αριθμός προσωπικού προσπαθεί να διαλύσει τον καυγά, χωρίς να μπει ανάμεσα στους μαθητές

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σε περίπτωση καυγά/συμπλοκής

- ▶ Αν χρειάζεται, και νοουμένου ότι επιλέξετε να παρέμβετε στον χωρισμό των συγκρουόμενων, **μην μπείτε ανάμεσα στους μαθητές** γιατί πιθανόν να σας κτυπήσουν, κατά λάθος, πάνω στο μένος της συμπλοκής.
- ▶ **Τραβήξτε τους εμπλεκόμενους μαθητές, από τη μέση τους, προς τα πίσω.** Μην το κάνετε μόνοι σας, αλλά με τη βοήθεια άλλων εκπαιδευτικών που θα συγκρατήσουν τον απέναντι μαθητή.
- ▶ **Μη ζητήσετε από μαθητές να τους χωρίσουν** γιατί μπορεί να τραυματιστούν! Δεν είναι ευθύνη των μαθητών να χωρίσουν μαθητές που έχουν πιαστεί στα χέρια.

Ευθύνη των μαθητών/θεατών

Ευθύνη των μαθητών/θεατών είναι να μην τους ενισχύουν και να μην τους εξωθούν σε χειροδικίες, κοροϊδίες, καυγάδες, εκδικήσεις και αντεκδικήσεις.

Επίσης έχουν ευθύνη:

- ▶ Αν δεν υπακούσουν στις εντολές σας για απομάκρυνση, αν παραμείνουν ως θεατές ή αν ήταν θεατές σε καυγά και δεν έτρεξαν να ειδοποιήσουν τους εκπαιδευτικούς για βοήθεια.
- ▶ Αν γνώριζαν ότι επρόκειτο να γίνει καυγάς και δεν ενημέρωσαν το σχολείο.
- ▶ Αν κάλεσαν εξωσχολικούς στο σχολείο, για οποιοδήποτε λόγο και κυρίως για να εμπλακούν σε καυγά, επίθεση ή απειλή εκ μέρους τους.

Φροντίδα στον μαθητή που έχει εμπλακεί σε καυγά/σύγκρουση

- ▶ Αφού χωρίσετε τους μαθητές, πάρτε τους, αμέσως, σε διαφορετικά μέρη.
- ▶ Φροντίστε τους, αν είναι τραυματισμένοι.
- ▶ Μην τους επιτεθείτε, μην τους ανακρίνετε, μην τους απειλήσετε με τιμωρία-δεν είναι η ώρα για αυτό το θέμα.
- ▶ Όλες οι προσπάθειές σας να έχουν στόχο, να τους ηρεμήσετε. Δώστε τους νερό, μιλήστε τους ψύχραιμα, ήρεμα, σταθερά, με συμπόνια. Εκείνη τη στιγμή, χρειάζεται να τους βοηθήσετε να κατεβάσουν την ένταση και είναι ο μόνος τρόπος για να το πετύχετε.

Φροντίδα στον μαθητή που έχει εμπλακεί σε καυγά/σύγκρουση

- ▶ Μην τους πείτε να επιλύσουν τη διαφορά τους, μην καλέσετε τους γονείς τους, για να λύσουν τη διαφορά.
- ▶ Οι γονείς να έρθουν, αν υπάρχει λόγος τραυματισμού ή για να πάρουν το μαθητή στο σπίτι.
- ▶ Ενδείκνυται, όταν η ένταση του μαθητή δε μειώνεται και είναι πολύ αναστατωμένος, να πάει με τους γονείς/κηδεμόνες στο σπίτι του για, τουλάχιστον, το υπόλοιπο της μέρας.

Διαχείριση περιστατικού σύγκρουσης την επόμενη μέρα

- ▶ Επίλυση διαφοράς με στόχο τη μείωση της έντασης και της πιθανότητας επανάληψης σύγκρουσης/συμπλοκής:
- ▶ Καλέστε τον κάθε μαθητή ξεχωριστά.
- ▶ Ακολουθήστε τη μεθοδευμένη επικοινωνία επανόρθωσης με τα 6 βήματα:
- ▶ **1. Αφήγηση Ιστορίας**-Πες μου, τι έγινε;,
- ▶ **2. Νοητική επεξεργασία των προβλημάτων**-Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν, με αυτή τη σύγκρουση;
- ▶ **3. Συναισθηματική επεξεργασία**-Πώς αισθάνεσαι, με αυτό που έγινε;,
- ▶ **4. Ενδυνάμωση-Ανάληψη ευθύνης**- Τι προτείνεις για την επίλυση του προβλήματος; Ποιες συνέπειες έχεις να αντιμετωπίσεις από το σχολείο;,
- ▶ **5. Ενδυνάμωση-Στήριξη**- Πώς μπορεί το σχολείο να σε βοηθήσει, για να μην δημιουργηθεί ξανά πρόβλημα;

Η Διαχείριση της επόμενης μέρας

1. **Διερεύνηση** (πλήρης διερεύνηση περιστατικού, συλλογή μαρτυριών, καταγραφή γεγονότων)
2. **Συνέπειες** (π.χ. εφαρμογή της διακηρυγμένης πολιτικής μηδενικής ανοχής στη βία, η οποία προνοεί ελάχιστη αποβολή π.χ. 2 ημερών)
3. **Προληπτικές ενέργειες** για την αποφυγή επέκτασης και διόγκωσης του προβλήματος (διάγνωση επικινδυνότητας, υποτροπής και μέτρα πρόληψης π.χ. εντοπισμός ευάλωτων ομάδων μαθητών και συνεργασία ΣΕΑ και ΕΨ, περιορισμός της φημολογίας).

Διαχείριση περιστατικού δύο μέρες μετά, αλλά όχι περισσότερο από μια εβδομάδα

- ▶ Όταν ο στόχος είναι να επιβάλετε τιμωρία, μην το κάνετε την ίδια μέρα, αλλά ούτε και την επόμενη.
- ▶
- ▶ Αυτό να γίνει δύο μέρες μετά από το επεισόδιο, εκτός και αν οι μαθητές θα παραπεμφθούν στο πειθαρχικό.
- ▶ Στις δύο μέρες καλέστε τον μαθητή και αφού καθίσει, μπορείτε να του πείτε την ποινή που του επιβλήθηκε και τους λόγους της απόφασής σας.
 - ▶ Αν αποφασίσετε να χρησιμοποιήσετε την επανορθωτική δικαιοσύνη, τότε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις τεχνικές της Διαμεσολάβησης και να επιχειρήσετε οι μαθητές να επιλύσουν τη μεταξύ τους σύγκρουση, να επιλέξουν τον τρόπο επανόρθωσης/διόρθωσης και να δεσμευτούν στη μη επανάληψη οποιασδήποτε μορφής επιθετικότητας μεταξύ τους. Υπογράφουν σχετικό συμβόλαιο.

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Προετοιμασία των δύο μερών: ενημέρωση για τη διαδικασία και τους κανόνες, στοχοθέτηση, εξασφάλιση συναίνεσης

► ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

- Εισαγωγή / Κανόνες
- Τι έγινε; α. “Παρακαλώ, πείτε μας τι έγινε.”, β. “Ποιος θέλει να ξεκινήσει πρώτος;”, γ. “Είναι εντάξει μαζί σου;”
- Ποια προβλήματα δημιουργήθηκαν;
- Πώς αισθανθήκατε, με αυτά που έγιναν;
- Τι προτείνετε;
 - Ποιες είναι οι πιθανές λύσεις; Ποιοι τρόποι υπάρχουν για να βγείτε και οι δύο κερδισμένοι από αυτή την κατάσταση; Ποια είναι τα υπέρ και τα κατά στη λύση που επιλέξατε; Ποια λύση προτιμάτε;
- Πώς θα το εφαρμόσετε;
- Συμφωνία / Επιβράβευση

Ατομικές συναντήσεις, εάν χρειαστεί Μερικές φορές παρουσιάζονται αδιέξοδα, κατά τη διαμεσολάβηση. Είναι χρήσιμο να διακόψουμε και να έχουμε ξεχωριστές συναντήσεις και με τα δύο μέρη.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Κανόνες: Εχεμύθεια, Σεβασμός, Ελικρίνεια, Ευγένεια.

Δε διακόπτουμε, δε βρίζουμε, δεν ασκούμε βία.

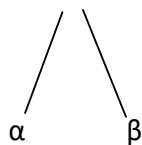
Είμαστε εδώ εθελοντικά, οι διαμεσολαβητές παραμένουμε ουδέτεροι και βοηθούμε με την εφαρμογή των κανονισμών να βρείτε μια λύση που θα είναι ικανοποιητική και για τα δύο μέρη.

Προετοιμασία

Εισαγωγή/ Κανόνες

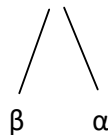
1.

Ιστορίες:

2.

«Τι έγινε;»

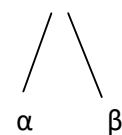
(A) (Δ) (E) (A) (Δ) (E)

ΚΟΣΤΟΣ

1. Προβλήματα: «Ποια;»

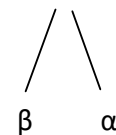
3.

2. Αισθήματα. «Τι;»

(A) (E) (A) (E)

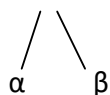
4. Λύσεις! Τι προτείνετε;

(A) (E) (A) (E)

5. Συμφωνία! «Πως θα πετύχει;»

Γενικό → Συγκεκριμένο

(A) (E) (A) (E)

Υπογραφή Συμφωνίας

6. Επιβράβευση

Κλείσιμο

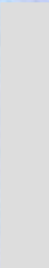
A: ΑΚΡΟΑΣΗ

Δ: ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ

E: ΕΠΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΗ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Τα μεγαλύτερα προβλήματα στη συμπεριφορά αφορούν **στην αρνητική επιρροή** δύο καθοριστικών τομέων στη ζωή του ατόμου:

- **Στην ανάγκη του να αγαπιέται**
- **Στην ανάγκη του να έχει αξία**

Η απάντηση στην επίλυση προβλημάτων συμπεριφοράς αφορά σε δράσεις αποκατάστασης της βλάβης, σε αυτούς τους δύο τομείς, δηλαδή:

1. Σε δράσεις/μέτρα που θα δώσουν την αίσθηση στον μαθητή ότι είναι αποδεχτός και ότι περιβάλλεται από γνήσια/αυθεντική αγάπη και ενδιαφέρον

2. Σε δράσεις/μέτρα που θα του δώσουν υπόσταση και αξία

ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΟΙ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΟΡΘΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΝΑ ΑΝΑΚΤΗΣΕΤΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΑΣ, ΚΥΡΙΩΣ ΑΝ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ **ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΜΟΙ**, ΚΑΙ ΝΑ ΑΥΞΗΣΕΤΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΑΚΟΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΑΣ.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- ▶ Ζητήστε τη βοήθειά του
- ▶ Ζητήστε την άποψή του για ένα θέμα
- ▶ Ζητήστε τη συμβουλή του για ένα θέμα
- ▶ Δώστε του υπευθυνότητα
- ▶ Πέστε του να σας μιλήσει για εκείνον
- ▶ Μάθετε τα ταλέντα του
- ▶ Μάθετε τα ενδιαφέροντά του
- ▶ Ρωτήστε αν υπάρχει κάτι που τώρα τον δυσκολεύει στο σχολείο/στη ζωή του
- ▶ Μην τον κρίνετε αρνητικά
- ▶ Μην του δείχνετε ότι τα ξέρετε όλα
- ▶ Μην τον διορθώνετε στο κάθε τι
- ▶ Ακούστε περισσότερο και μιλήστε λιγότερο
- ▶ Κάντε περιλήψεις
- ▶ Ζητήστε πληροφορίες/ διευκρινίσεις
- ▶ Δώστε την προσοχή σας 100%
- ▶ Κοιτάζετε τον
- ▶ Χρησιμοποιήστε τα μη λεκτικά μηνύματα για να του δείξετε ότι τον προσέχετε: χαμόγελο, γυρτό κεφάλι, λίγο προς τα μπροστά, χέρια – παλάμες ανοικτά, άνετο ύφος και στάση σώματος)
- ▶ Όταν τον θέλετε για να μιλήσετε, πέστε του, ότι τον θέλετε για μόνο δύο λεπτά
- ▶ Κάντε κάτι για τον ίδιο
- ▶ Χρησιμοποιήστε τον χρόνο προς όφελός σας

**Πώς να πείσετε τον
μαθητή-
Αποτελεσματικές
τεχνικές
διαπραγμάτευσης**

Επίλυση: αποδοχή/αξία/όριο

- ▶ Να προσέρχεστε στην τάξη όσο πιο νωρίς γίνεται και κυρίως, πριν τους μαθητές σας.
- ▶ Καλωσορίστε τους με το όνομά τους, ενώ μπαίνουν στην τάξη.
- ▶ Δώστε μικρές επιβραβεύσεις, ενώ εισέρχονται στην τάξη (χαμόγελο, θετικά σχόλια).
- ▶ Μπαίνοντας στην τάξη, μην ξεκινήσετε το μάθημα, μέχρι οι μαθητές να υπακούσουν σε αυτά που τους έχετε ήδη διδάξει, ως κώδικα συμπεριφοράς.
- ▶ Στην τάξη να κάνετε μόνο γενικές αναφορές/παρατηρήσεις για υπενθύμιση των κανόνων.

Ατομική Διαχείριση του μαθητή

- ▶ Συζήτηση μόνο με τον μαθητή, χωρίς ακροατήριο
- ▶ Αναφορά στα γεγονότα και μόνο σε αυτά. Ποτέ, μειωτικά σχόλια-δεν έχουν αποτέλεσμα, αντίθετα, θα κάνουν τον μαθητή συγκρουσιακό.
 - ▶ «Σήμερα καθόσουν στην τάξη, χωρίς να συμμετέχεις ή να βγάλεις τα βιβλία σου.»
- ▶ Ακρόαση
- ▶ Χρήση παύσεων, σιωπής, περίληψης
- ▶ Χρήση επιλογών: Τι προτείνεις; Ζητήστε την άποψή του (Με αυτό τον τρόπο του ενισχύετε την αξία και την υπευθυνότητα)
 - ▶ Αν, οπωσδήποτε, κάτι πρέπει να επιλυθεί, άμεσα, ρωτήστε τον μαθητή τι προτείνει, για να διορθωθεί η κατάσταση ή δώστε του εσείς επιλογές.
- ▶ Αν ο μαθητής δεν είναι έτοιμος, πείτε του να σκεφτεί αυτά που του είπατε και ενημερώστε τον ότι θα τον φωνάξετε σε δυο μέρες, για να σας πει, τι εισηγείται.

1. (Μιλήστε με γεγονότα):
“Μαρία, σήμερα στο μάθημα, μιλούσες, πολλές φορές, με τη διπλανή σου” (κάντε μικρή παύση)
συμπεριφορά,
επιβραβεύστε την.
2. Η Μαρία απαντά. Εάν απολογηθεί/κατανοήσει το λάθος, ευχαριστήστε την και αφήστε την να φύγει. Την επόμενη φορά, εάν δεν παρουσιάσει πρόβλημα στη
3. Εάν είναι προκλητική, λ.χ. λέει:

Παράδειγμα Επικοινωνίας/διαχείρισης

4. *“Μα τι έκανα πάλι, κυρία; Μόνο σε μένα κάνεις παρατήρηση!”*

ΜΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΤΗΝ

ΠΡΟΚΛΗΣΗ και μην μπίετε σε αντιπαραθετικό διάλογο.

5. Απαντήστε ήρεμα και σταθερά, με τον εξής τρόπο:

6. *«Αυτό που συμβαίνει στην τάξη με δυσκολεύει να κάνω το μάθημα και με στεναχωρεί, γιατί δε θέλω*

να κάνω, συνεχώς, παρατηρήσεις.»

(κάντε μικρή παύση) και κλείστε τη συζήτηση με το εξής:

7. *“Αυτή η κατάσταση πρέπει να σταματήσει. Θέλω να σκεφτείς, ποιες λύσεις θα μου προτείνεις, για να λύσουμε το πρόβλημα. Θα σου δώσω μια-δυο μέρες να σκεφτείς, να σκεφτώ και εγώ και θα σε φωνάξω να κουβεντιάσουμε.»*

Παράδειγμα επικοινωνίας/διαχείρισης

Μετά από 2 μέρες, αλλά όχι πάνω από 5

1. Εκπαιδευτικός-«*Μαρία, σε ευχαριστώ που ήρθες*» (μικρή παύση)

2. Εκπαιδευτικός-«*Ο στόχος μας σήμερα είναι να λύσουμε το πρόβλημα που δημιουργήθηκε την προηγούμενη φορά*» (μικρή παύση)

3. Εκπαιδευτικός-«*Πες μου, τι προτείνεις;*»

Αφήστε την να μιλήσει και βοηθήστε την να καταλήξει σε μια απαρίθμηση των εισηγήσεών της. Ακούστε με ψυχραιμία, ακόμη και αυτά που μπορεί να είναι παράλογα. Μην αντικρούετε, μη σχολιάζετε. Κάνετε μικρή περίληψη.

4. Απαριθμήστε τις δικές σας εισηγήσεις.

5. Αξιολογήστε μαζί, τα υπέρ και τα κατά.

6. Επιλέξτε την καλύτερη λύση.

7. Ρωτήστε τη μαθήτριά, τι χρειάζεται, από εσάς ή το σχολείο, για να πετύχει αυτή η επιλογή λύσης.

8. Ευχαριστήστε την, για την προσπάθεια που κατέβαλε.

9. Στο μέλλον, να παρατηρείτε προσεκτικά τη συμπεριφορά της και να την ενισχύετε θετικά (επιβράβευση), με αφορμή την τήρηση της συμφωνίας.

Στάδια στη διαχείριση, όταν
ο μαθητής μοιράζεται μαζί
μας ένα πρόβλημα και
αποζητά τη βοήθειά μας για
την επίλυση *(ακούμε
προσεκτικά, χωρίς να
διακόπτουμε και χωρίς να
δίνουμε εμείς τη λύση στο
πρόβλημα):*

1^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΜΙΛΗΣΩ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

*Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό:
«Πες μου, τι έγινε;»*

2^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΝΑΛΟΓΙΖΟΜΑΙ ΤΙΣ
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

*Ερώτηση από τον
εκπαιδευτικό:*

*"Ποια προβλήματα
δημιουργήθηκαν, μετά από αυτή
την κατάσταση;"*

3^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΗΡΕΜΩ ΜΕ ΤΟ
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

*Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό:
"Πώς αισθάνεσαι, για αυτό που
έγινε;"*

Στάδια στη διαχείριση, όταν ο μαθητής μοιράζεται μαζί μας ένα πρόβλημα και αποζητά τη βοήθειά μας για την επίλυση

4^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΑΡΧΙΖΩ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ
ΤΟ ΟΦΕΛΟΣ

*Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό:
«Τι προτείνεις, για να λυθεί το
πρόβλημα;»*

5^ο ΣΤΑΔΙΟ-ΕΦΑΡΜΟΓΗ

*Ερώτηση από τον εκπαιδευτικό:
«Πώς μπορώ να σε βοηθήσω εγώ,
να εφαρμόσεις αυτά που
σκέφτηκες;»
ή*

*«Τι βοήθεια χρειάζεσαι από το
σχολείο;»
ή
«Τι βοήθεια χρειάζεσαι, για να
πετύχεις;»*

Κρίση στην τάξη

- ▶ Όταν ο μαθητής γίνεται επιθετικός

Αναγκαία πρώτα μέτρα:

- ▶ Η διαχείριση της δύσκολης συμπεριφοράς, δε γίνεται μπροστά από ακροατήριο.
- ▶ **ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ.**

Η καλή διαχείριση του τμήματος αφορά στον καταρτισμό ρεαλιστικού Σχεδίου Δράσης και

1. Στην ετοιμότητα και εφαρμογή πλάνου καθημερινής διαχείρισης: 45 λεπτά μάθημα, χωρίς διακοπές για προσωπικές παρατηρήσεις, γενικές σύντομες υπενθυμίσεις, γρήγορη επαναφορά στο μάθημα, διαχείριση μαθητή σε προσωπικό επίπεδο, μετά το μάθημα για 2 λεπτά και στις αμέσως επόμενες δύο μέρες για μεγαλύτερα

θέματα επανόρθωσης/ αποκατάστασης.

2. Στην ετοιμότητα διαχείρισης κατάστασης κρίσης:

Ψυχραιμία, ήρεμος και σταθερός τόνος, σύντομες οδηγίες, απομάκρυνση ακροατηρίου, χρήση των μικρών ονομάτων, κάλεσμα σε βοήθεια, διατήρηση (όσο το δυνατό) της ασφάλειας. Μην μπείτε ανάμεσα στους μαθητές, αν πιαστούν στα χέρια. Μην απειλείτε, μην προκαλείτε.

Επιθετικός μαθητής στην τάξη

- ▶ Εντοπίστε τα πρώιμα σημάδια, πριν εξελιχθεί το περιστατικό σε κρίση: ένταση, ύφος, στάση, τρόπος και επιλογή καθίσματος.
- ▶ Επιλέξτε να μην μπειτε σε διάλογο με τον μαθητή.
- ▶ Αφήστε τον να καθίσει ήσυχα στη θέση του για όλη τη διάρκεια του μαθήματος.
- ▶ Εάν ενοχλεί:
 - ▶ 1. Υπενθυμίστε όλη την τάξη, ότι δε μιλούμε και δε διακόπτουμε.
 - ▶ 2. Βάλτε τους, αμέσως, δραστηριότητα και κυκλοφορήστε ανάμεσά τους, όταν φτάσετε κοντά του χαμογελάστε του ή αγγίξτε τον απαλά στον ώμο
 - ▶ ή
 - ▶ 3. Συνεχίστε, το συντομότερο, το μάθημα.
 - ▶ 4. Εάν συνεχίζει, μιλήστε του ήρεμα και σταθερά: “Αντρέα μου, γρήγορα πίσω στο μάθημά μας», κάντε μικρή παύση με σοβαρότητα και συνεχίστε, αμέσως, το μάθημά σας.
 - ▶ 5. Διαχειριστείτε τον μαθητή στο τέλος, όχι μπροστά σε ακροατήριο, σύμφωνα με τις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές.

Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη

- ▶ Μείνετε ήρεμοι!! Συμβαίνει και στα καλύτερα σπίτια!
- ▶ Προετοιμάστε τον εαυτό σας, ότι μπορεί να σας συμβεί μια μέρα και είναι καλύτερα να γνωρίζετε τι θα κάνετε. Παίξτε το σενάριο και τη διαχείρισή σας, κάποιες φορές, στο μυαλό σας.
- ▶ Να θυμάστε ότι η ζωή επανέρχεται στους κανονικούς της ρυθμούς, μετά από μια κρίση. Επίσης ότι μια κρίση στην τάξη μπορεί να μη σας συμβεί ποτέ ή το πολύ μια-δυο φορές.
- ▶ Όσο περισσότερο διατηρήσετε την ψυχραιμία σας και δράσετε άμεσα, τόσο μειώνεται η πιθανότητα ζημιάς/βλάβης.

Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη

- ▶ Μην προκαλείτε τον μαθητή, εάν η σύγκρουση είναι μεταξύ σας.
- ▶ Μην τον απειλείτε και μη λειτουργήσετε στο επίπεδο ενός έφηβου.
- ▶ Είστε ο ενήλικας εκπαιδευτικός και αποτελείτε παράδειγμα προς μίμηση και η συμπεριφορά σας πρέπει να έχει όλα τα στοιχεία του κώδικα παιδαγωγικής συμπεριφοράς στο σχολείο.
- ▶ Μην κάνετε κάτι, για το οποίο θα ντρέπεστε αργότερα ή κάτι για το οποίο πρέπει να απολογηθείτε. Σίγουρα, είμαστε άνθρωποι και κάποια μικρολαθάρια, στο χώρο του σχολείου, επιτρέπονται.
- ▶ Σε γενικές γραμμές στις καταστάσεις κρίσης/ψηλής έντασης τα λάθη μπορεί να είναι καταστροφικά.

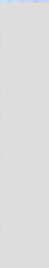
Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη

- ▶ Ζητήστε από μαθητή να τρέξει στη διπλανή τάξη για βοήθεια από τον εκπαιδευτικό, μετά να τρέξει στον εφημερεύοντα ΒΔ.
- ▶ Ζητήστε από όλους τους μαθητές να εκκενώσουν άμεσα την αίθουσα.
- ▶ Σταθείτε σε ασφαλές σημείο μέχρι να έρθει βοήθεια.
- ▶ Ενώ περιμένετε, να λέτε με δυνατή, σταθερή και έντονη φωνή: “Μάριε, Κώστα σταματάτε!! Έρχεται βοήθεια!!», «Σταματάτε, Μάριε, Κώστα!!» «Σταματάτε!»

Εάν υπάρχει συμπλοκή στην τάξη

- ▶ Μην μπείτε ανάμεσά τους.
- ▶ Μη βάλετε μαθητές να μπουν ανάμεσά τους, για να τους χωρίσουν.
- ▶ Απομακρύνετε οποιαδήποτε επικίνδυνα αντικείμενα.
- ▶ Μόλις έρθει βοήθεια, εάν επιλέξετε να τους χωρίσετε, τραβήξτε τους από τη μέση πίσω.
- ▶ Πάρτε τους σε ξεχωριστούς χώρους.
- ▶ Ακολουθήστε την προαναφερόμενη διαδικασία διαχείρισης μαθητών σε έξαλλη/επιθετική κατάσταση.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

Σε περίπτωση κατάστασης Κρίσης

Ενημέρωση:

- ▶ Εκπαιδευτικών, σε έκτακτη συνεδρία
- ▶ Μαθητών, μέσα στο κάθε τμήμα-γραφτό, σύντομο κείμενο το οποίο διαβάζει ο εκπαιδευτικός
- ▶ Γονέων: Ομάδα εκπαιδευτικών/ΒΔ που καθορίζονται και χρησιμοποιούν κοινό κείμενο
- ▶ Ετοιμάζουμε, τυπώνουμε και διανέμουμε σε όλους τους εκπαιδευτικούς το Σχέδιο Διαχείρισης της κρίσης/κατάστασης

Δράσεις Στήριξης

Αποφασίζουμε τις Δράσεις στήριξης:

- ▶ Προς τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς.
- ▶ Ποιοι θα βοηθήσουν από τους εκπαιδευτικούς, από την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, από την Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, από άλλες Υπηρεσίες.
- ▶ Σε ποιους χώρους του σχολείου θα παρέχεται η στήριξη.
- ▶ Η πρώτη στήριξη παρέχεται για, τουλάχιστον, μια εβδομάδα στον χώρο του σχολείου.

Καθορισμός Ομάδας Διαχείρισης Κρίσης του σχολείου

Καθορισμός αρμοδιότητας ρόλου του καθενός:

- ▶ Συντονιστής
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με Αστυνομία/ Νοσοκομείο (γρήγορη/ επικαιροποιημένη λίστα τηλεφώνων)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με μαθητές (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με εκπαιδευτικούς (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)

Καθορισμός Ομάδας Διαχείρισης Κρίσης του σχολείου

- ▶ Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με γονείς/κοινότητα (άμεση πρόσβαση στα τηλέφωνα/διευθύνσεις και εκτός ωρών λειτουργίας του σχολείου)
- ▶ Άτομο οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως μετά και αργότερα του γεγονότος
- ▶ Άτομο επικοινωνίας με ΜΜΕ
- ▶ Διευθυντής-το άτομο επικοινωνίας με ΥΠ

Ενημέρωση των μαθητών

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης των μαθητών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης, με ενημέρωση για το γεγονός και οδηγίες. Ζητήστε από τους μαθητές, να μη χρησιμοποιήσουν τα μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για διάδοση πληροφοριών και εξηγήστε το πόσο καταστροφικό /βλαβερό μπορεί να είναι
1. Ενεργοποιεί ομάδα (ΒΔ, ΥΤ ή διαθέσιμους εκπαιδευτικούς) για πληροφόρηση των μαθητών από τμήμα, σε τμήμα (μην κάνετε ανακοινώσεις σε κοινή συγκέντρωση) και για οργανωμένη εκκένωση των τμημάτων, αν χρειάζεται.
2. Η ενημέρωση των μαθητών να γίνει, όσο το δυνατό, ταυτόχρονα

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης των εκπαιδευτικών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης, με ενημέρωση για το γεγονός και οδηγίες
2. Οργανώνει και κάνει καταμερισμό εργασιών στους εκπαιδευτικούς
3. Παρακολουθεί την πιστή εκτέλεση των οδηγιών
4. Ενημερώνεται άμεσα από τους εκπαιδευτικούς για οτιδήποτε σχετικό

Εκκένωση του σχολείου

- ▶ Τρόπος εκκένωσης του σχολείου (π.χ. με το κουδούνι, με έτοιμη ανακοίνωση/οδηγίες από τμήμα, σε τμήμα από ΒΔ ή ΥΤ)
- ▶ Σε ποιο χρόνο; (π.χ. άμεσα ή αργότερα, μέσα στη μέρα).
- ▶ Μέτρα μείωσης πανικού (καλή οργάνωση, προετοιμασία και ψυχραιμία).
- ▶ Ετοιμότητα για τις πιθανές αντιδράσεις

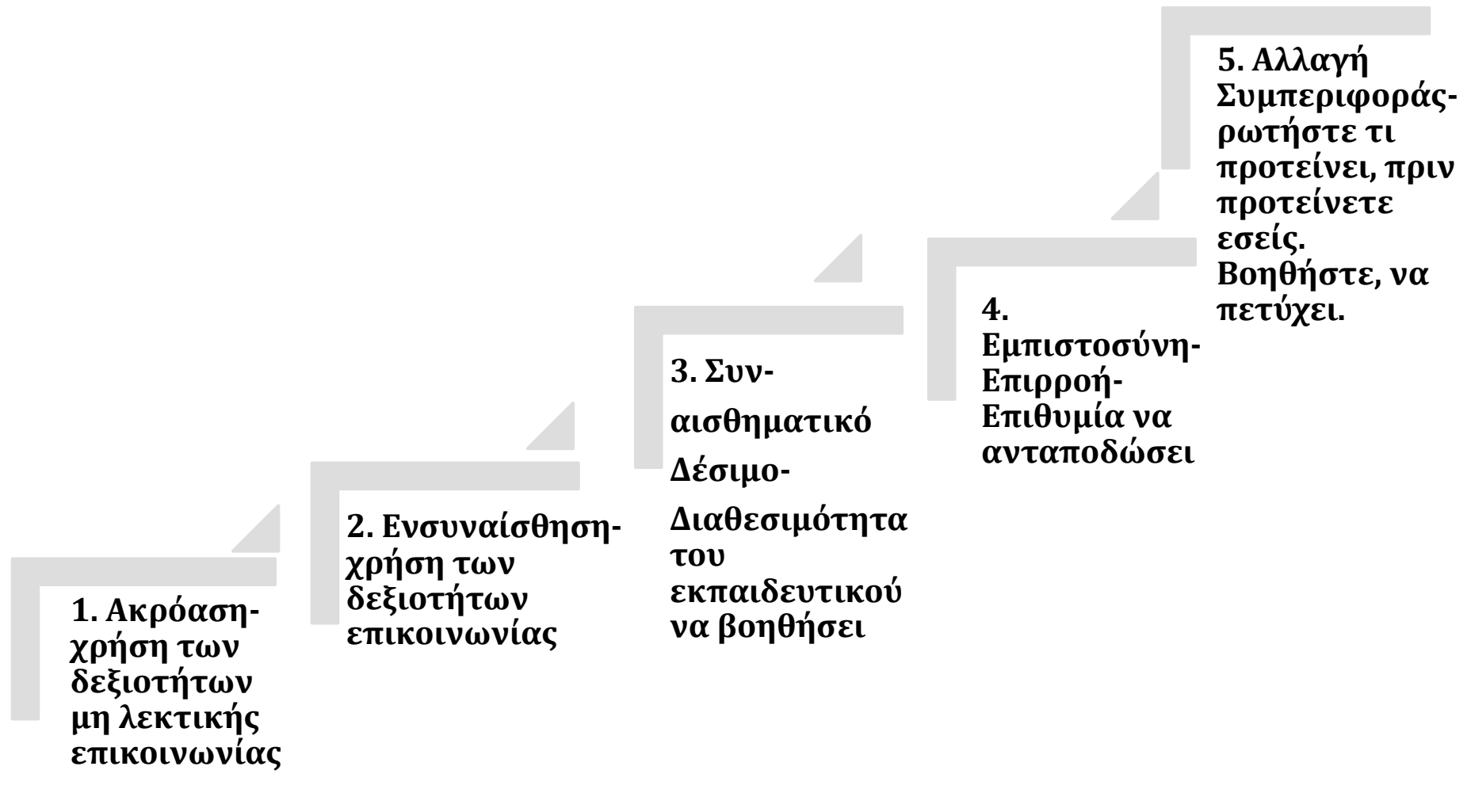
Ενημέρωση Γονιών

Ο Υπεύθυνος ενημέρωσης γονιών:

1. Ετοιμάζει σύντομο κείμενο ανακοίνωσης, με ενημέρωση για το γεγονός και δράσεις του σχολείου.
2. Οργανώνει τον τρόπο ενημέρωσης (επιστολή μέσω του κάθε μαθητή, τηλ. επικοινωνία, sms (χρειάζεται προσοχή), οργανωμένη συνάντηση στο σχολείο ή αλλού).
3. Κατανέμει εργασίες σε ομάδα εκπαιδευτικών, για γρήγορη ενημέρωση των γονιών

Σημαντικά σημεία για μείωση πανικού/βλάβης

- ▶ Παραμένουμε ψύχραιμοι
- ▶ Απομακρύνουμε το ακροατήριο
- ▶ Βάλτε άμεσα σε ενέργεια το Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσης (ΣΔΚ)
- ▶ Ενεργοποιήστε την Ομάδα ΔΚ
- ▶ Μάθετε τα γεγονότα και να αναφέρεστε μόνο σε αυτά.
- ▶ Ενημερώστε, προσεκτικά, για το τι συνέβηκε και για τις δράσεις του σχολείου, για να μειωθεί η φημολογία/κινδυνολογία
- ▶ Ζητήστε από όλους, να συμμορφωθούν στον τρόπο ψύχραιμης και αντικειμενικής ενημέρωσης/επικοινωνίας
- ▶ Αποφασίστε ως Δ/νση και ΚΣ τι θα λέτε, δημόσια, και κυρίως, ποιος θα μιλά στα ΜΜΕ, εκ μέρους του σχολείου
- ▶ Ζητήστε άμεσα βοήθεια από ΥΠΠ, Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης, ΥΕΨ, ΥΣΕΑ

Η μεθοδολογία στην τροποποίηση συμπεριφοράς, μέσα από τη δημιουργία συμμαχικής σχέσης-

Θυμόμαστε ότι η συμπεριφορά είναι μεταδοτική

Το πιο πάνω μοντέλο διαχείρισης αφορά και στην επικοινωνία σε κατάσταση κρίσης

Άμεση αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης και έντασης

- ▶ Ενεργούμε άμεσα
- ▶ Ενημερώνουμε σύντομα και δομημένα, με ακριβή αναφορά, όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
- ▶ Η μη έγκαιρη ενημέρωση είναι πιθανόν, εκτός της ενίσχυσης των φημών, να δημιουργήσει αχρείαστες εντάσεις και να πυροδοτήσει νέα επεισόδια

Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Συντονίζει

- ▶ Την εκπόνηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κρίσεων του σχολείου.
- ▶ Την οργάνωση των ετήσιων εκπαιδεύσεων προς εκπαιδευτικούς και μαθητές.
- ▶ **Το έκτακτο περιστατικό κρίσης**
 - ▶ Την ετοιμασία έκτακτου, επί μέρους, Σχεδίου Δράσης για συγκεκριμένη κρίση
 - ▶ Την ενεργοποίηση του μηχανισμού εκτέλεσης του Σχεδίου Δράσης.
Χρησιμοποιεί και διανέμει το έκτακτο σχέδιο δράσης που περιλαμβάνει επικαιροποιημένα τηλέφωνα και ονόματα υπευθύνων, αναγκαίων υπηρεσιών, άμεσης ανάγκης (Νοσοκομείο, Αστυνομία, Πυροσβεστική, ΥΕΨ, ΥΨΥ, ΥΠΠ κλπ.)
 - ▶ Τον χώρο συντονισμού των δράσεων
 - ▶ Τις άμεσες δράσεις και ενέργειες όλων των εμπλεκομένων
 - ▶ Την εκτέλεση των οδηγιών προς τους υπευθύνους που έχουν καθοριστεί, για τη διαχείριση κρίσης
 - ▶ Την πρόσθετη βοήθεια από ειδικούς και υπηρεσίες
 - ▶ Τις συναντήσεις συντονισμού

Άμεση αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης και έντασης

Ελέγχει

- ▶ Τη γενική εκτέλεση του έργου
- ▶ Τα τελικά κείμενα ανακοινώσεων

Αξιολογεί μαζί με την υπόλοιπη ομάδα, την ολοκλήρωση του έργου και αναπροσαρμόζουν το Σχέδιο Δράσης Κρίσεων ανάλογα με τις ανάγκες βελτίωσης. Φροντίζει για τη στήριξη της Συντονιστικής Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων του Σχολείου

Ο Υπεύθυνος Πληροφοριών/Επικοινωνίας και ΜΜΕ

- ▶ Είναι ο μόνος, που έχει επικοινωνία με τα ΜΜΕ, εκ μέρους του σχολείου
- ▶ Σε όλες τις επικοινωνίες ακολουθεί τις πρόνοιες του Νόμου περί Προσωπικών Δεδομένων και της Διεθνούς Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
- ▶ Καθορίζει το πλάνο ενημέρωσης και επικοινωνίας
- ▶ Δίνει οδηγίες για τον τρόπο, το είδος και τον βαθμό ενημέρωσης
- ▶ Συντονίζεται με τον/τη Διευθυντή/τρια του σχολείου και ετοιμάζει τα κείμενα ανακοινώσεων
 - ▶ Για τα τμήματα
 - ▶ Τους γονείς
 - ▶ Την κοινότητα
 - ▶ Τα ΜΜΕ
 - ▶ Το ΥΠΠ (ετοιμασία επιστολών σε συνεννόηση με τον/τη Δ/ντή/ντρια)
- ▶ Παρουσιάζεται στα ΜΜΕ, μετά από συνεννόηση με τον/τη Δ/ντη/τρια

Άτομο οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως, μετά και αργότερα του γεγονότος

- ▶ Αξιολογεί, άμεσα, τις ψυχολογικές ανάγκες στήριξης των μαθητών, εκπαιδευτικών, γονιών και της κοινότητας, μετά από περιστατικό κρίσης.
- ▶ Οργανώνει το πλάνο στήριξης αμέσως μετά το επεισόδιο και την/τις εβδομάδα/εβδομάδες που ακολουθούν.
- ▶ Καλεί υπηρεσίες στήριξης στο σχολείο (ΥΣΕΑ, ΥΕΨ, ΥΨΥΠΕ, ΥΨΥ, ΥΚΕ κ.ά.) και οργανώνει μαζί τους τις ομάδες στήριξης, οι οποίες μπαίνουν σε άμεση εφαρμογή.
- ▶ Αξιολογεί μαζί με τους ειδικούς, το επίπεδο των ψυχοσυναισθηματικών αναγκών, την εκάστοτε στιγμή, το τραυματικό και μετατραυματικό στρες και προχωρούν σε ανάλογη φροντίδα (άμεση στήριξη περιπτώσεων, ατομική συμβουλευτική, παραπομπή σε θεραπευτικές δομές).

Άτομο οργάνωσης των δράσεων στήριξης αμέσως, μετά και αργότερα του γεγονότος

- ▶ Οργανώνει εκπαιδεύσεις γύρω από θέματα ψυχολογικών αναγκών μετά από κρίση.
- ▶ Εντοπίζει και ετοιμάζει το/τους χώρο/ους παροχής στήριξης.
- ▶ Οργανώνει τακτικές, συντονιστικές συναντήσεις με τους ειδικούς και άλλο προσωπικό του σχολείου, κατά τη διάρκεια της αντιμετώπισης της κατάστασης, αλλά και αργότερα.

Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με γονείς/κοινότητα

- ▶ Οργανώνει όλες τις δράσεις επικοινωνίας με τους γονείς.
- ▶ Έχει έτοιμο και σε τακτική βάση, αναθεωρημένο τον κατάλογο ονομάτων, τηλεφώνων και διευθύνσεων των μαθητών, των γονέων και των κοινοτικών παραγόντων.
- ▶ Οργανώνει τον τρόπο και το περιεχόμενο επικοινωνίας.
- ▶ Έχει έτοιμη την ομάδα επικοινωνίας, που θα τον βοηθήσει να εκτελέσει, άμεσα, το έργο. Το κάθε μέλος της ομάδας γνωρίζει με ποιους πρέπει να επικοινωνήσει.
- ▶ Η ενημέρωση των γονέων και των φορέων της κοινότητας δεν είναι ποτέ με μηνύματα στον τηλεφωνητή, αλλά επιμένουμε, μέχρι να μπορούμε να μιλήσουμε κατ' ιδίαν με το άτομο.

Άτομο επικοινωνίας/δράσεων με γονείς/κοινότητα

- ▶ Καθορίζει τον χώρο επικοινωνίας/τηλεφωνικό κέντρο και επιλαμβάνεται, μαζί με την ομάδα του, όλων των σχετικών, της υπευθυνότητας του, τηλεφωνημάτων.
- ▶ Ετοιμάζει την οποιαδήποτε γραπτή ενημέρωση προς τους γονείς και την κοινότητα.
- ▶ Αποφασίζει τον τρόπο και το είδος της διανομής της ενημέρωσης προς τους δέκτες επικοινωνίας.
- ▶ Διευθετεί ενημερωτικές συναντήσεις με τους γονείς και μέλη της κοινότητας σε χώρο εντός ή εκτός του σχολείου.
- ▶ Έχει λάβει μέτρα, ούτως ώστε στην περίπτωση αλλόγλωσσων γονιών να υπάρχει μεταφραστής.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Άμυνας

- ▶ Εφαρμόζει το Σχέδιο Δράσης το οποίο ετοίμασε μαζί με την ομάδα του.
- ▶ Καθορίζει τον τρόπο εκκένωσης των αιθουσών και του κτιρίου, γενικότερα.
- ▶ Καθορίζει τον τρόπο ασφάλειας των προσώπων εντός των αιθουσών, σε περίπτωση αναγκαίου ή τυχαίου εγκλωβισμού τους.
- ▶ Βεβαιώνεται σχετικά με την εκκένωση του κτιρίου.
- ▶ Καθορίζει τρόπο εξόδου από το σχολείο όλων των μαθητών, καθώς και τρόπο διακίνησης των μαθητών προς ασφαλή χώρο, εντός ή εκτός σχολείου.
- ▶ Καθορίζει, μαζί με την υπόλοιπη ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων στο σχολείο τους κώδικες και τους τρόπους σήμανσης Έκτακτης Κατάστασης (αριθμός κτυπήματος κουδουνιού, σειρήνα, ανακοίνωση από τμήμα, σε τμήμα, κώδικας SOS).

Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης

- ▶ Οι μαθητές έχουν ανάγκη παροχής ασφάλειας, για αυτό αναμένουν να δουν τους εκπαιδευτικούς να διαχειρίζονται την κατάσταση ψύχραιμα και οργανωμένα, χωρίς πανικό και υστερία.
- ▶ Παρέχουμε δομημένες, ειλικρινείς και αντικειμενικές πληροφορίες στους μαθητές.
- ▶ Επιτρέπουμε την έκφραση συναισθημάτων, δε μειώνουμε, δεν υποτιμούμε, δε διακόπτουμε και δε βιαζόμαστε να παρέχουμε αναγκαστική ανακούφιση ή πιεστική αποκατάσταση.
- ▶ Ακούμε με ενσυναίσθηση και αναγνωρίζουμε ότι ο κάθε ένας είναι διαφορετικός και ο τρόπος, ο βαθμός βλάβης, τραύματος είναι διαφορετικός, καθώς και ο ρυθμός επούλωσης.

Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης

- ▶ Ανταποκρινόμαστε με αυθεντικότητα και ειλικρίνεια χωρίς υπερδραματοποίηση των γεγονότων ή υποτίμησή τους.
- ▶ Συντονιζόμαστε με ειδικούς στα θέματα ψυχολογικής στήριξης και ακολουθούμε τις κοινές ή ειδικές οδηγίες στον τρόπο επικοινωνίας και διαχείρισης του τμήματος ή των μαθητών μας.
- ▶ Παραπέμπουμε στον καθηγητή ΣΕΑ και σε άλλους ειδικούς, όταν εντοπίσουμε μαθητές με μη επαρκή ρυθμό αποκατάστασης του ψυχοσυναισθηματικού τραύματος.
- ▶ Οπωσδήποτε, δεν αγνοούμε την επίκληση βοήθειας για οποιαδήποτε στήριξη έχουν ανάγκη οι μαθητές μας

Οδηγίες Άμεσης Ψυχολογικής Ανταπόκρισης/Στήριξης

- ▶ Μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε τα σημάδια μετατραυματικού στρες.
- ▶ Δώστε το μήνυμα ότι η ζωή πρέπει να συνεχιστεί και να επιστρέψει σε κάποια μορφή ομαλότητας, παρόλο που τα πράγματα ποτέ δε θα είναι ακριβώς τα ίδια, όπως πριν το συμβάν. Δείξτε την προσωπική πεποίθηση ότι τα πράγματα θα βελτιωθούν.
- ▶ Όταν χρειάζεται, διαβεβαιώστε ότι δε φέρουν ευθύνη για ό,τι έγινε και κανείς δε θα μπορούσε να είχε προβλέψει ότι κάτι τέτοιο θα συνέβαινε. Αποθαρρύνετε τις ενοχές και τις μη ρεαλιστικές προσδοκίες ή απαιτήσεις από τους εαυτούς τους.
- ▶ Ζητήστε βοήθεια, όταν τη χρειάζεστε.

Παρέμβαση στην κρίση μέσα στην τάξη

- ▶ Εισαγωγή-ανασκόπηση (15 λεπτά)
- ▶ Παρουσίαση των γεγονότων και διάλυση των φημών-απαντήστε σε ερωτήσεις (30 λεπτά)
- ▶ Μοιραστείτε ιστορίες για την κρίση-Τι συνέβη; (45 λεπτά)
- ▶ Μοιραστείτε αντιδράσεις στην κρίση- Πώς αισθάνονται οι μαθητές; (30 λεπτά)
- ▶ Ενδυνάμωση-Εντοπίστε τους τρόπους (60 λεπτά) αντιμετώπισης/επίλυσης των προβλημάτων της κρίσης.
- ▶ Κλείσιμο (30 λεπτά)

Πότε να γίνει παραπομπή μαθητών στον/στη Σύμβουλο ή άλλους ειδικούς Ψ.Υ.

- ▶ Επαναλαμβάνει τελετουργικές πράξεις.
- ▶ Δεν είναι σε θέση να πάρει απλές αποφάσεις ή να διεκπεραιώσει απλές λειτουργίες.
- ▶ Κάνει υπερβολική χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών.
- ▶ Έχει παράλογο φόβο ότι κάποιος ή κάτι τον καταδιώκει ή καταδιώκει την οικογένειά του.
- ▶ Παρουσιάζει δραματική αλλαγή στην προσωπικότητα ή την ιδιοσυγκρασία του.
- ▶ Έχει παραισθήσεις, είναι αποπροσανατολισμένος ή εκδηλώνει σημάδια διαταραγμένης διανοητικής λειτουργίας.
- ▶ Παρουσιάζει, για ένα μήνα ή περισσότερο, συμπτώματα τα οποία έχουν διαταράξει την κοινωνική, νοητική και σωματική λειτουργικότητά του.

Ανάγκη Άμεσης Παραπομπής

- ▶ Σκέψεις αυτοκτονίας.
- ▶ Αναφέρει ότι έχει διάθεση να αυτοκτονήσει ή να σκοτώσει άλλους.
- ▶ Εμφανώς αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (π.χ. αυτοτραυματίζεται από πρόθεση ή έχει επαναλαμβανόμενα «ατυχήματα» τα οποία καταλήγουν σε τραυματισμό.)
- ▶ Ενεπλάκη, άμεσα, στα γεγονότα της κρίσης.
- ▶ Μεγάλη φυσική εγγύτητα στο γεγονός της κρίσης.
- ▶ Θεώρησε ότι βρέθηκε σε εξαιρετικό κίνδυνο στη διάρκεια του γεγονότος.

Σχέδιο Δράσης στην προ-κρίση εποχή

Στοιχεία τα οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει το Σχέδιο Δράσης:

- ▶ Μια σειρά στόχων και σκοπών καθώς και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.
- ▶ Μια σειρά αναγκαίων διαδικασιών και προγραμμάτων.
- ▶ Διευκρίνιση ρόλων και καθηκόντων.
- ▶ Συντονισμός , επόπτευση και αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης.
- ▶ Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Ειδικά για τα περιστατικά βίας και παραβατικότητας Διαμόρφωση και υιοθέτηση Πολιτικής Μηδενικής Ανοχής στη Βία και στην Παραβατικότητα.

- ▶ Η πολιτική αυτή θα αφορά στα θέματα ασφάλειας, σεβασμού, δίκαιης μεταχείρισης, ισότητας και ισονομίας, ειρηνικής συμβίωσης και αποδοχής στη διαφορετικότητα. Επίσης, θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες διαδικασίες διαχείρισης των περιστατικών βίας και παραβατικότητας, καθώς επίσης και προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης.

Ειδικά για τα περιστατικά βίας και παραβατικότητας- Σχέδιο Δράσης

B) Διακήρυξη της πολιτικής αυτής και ενημέρωση όλων των καθηγητών, μαθητών, γονέων, της κοινότητας και άλλων φορέων. Αυτή η δράση περιλαμβάνει:

- ▶ Την ψήφιση και υιοθέτηση της διακηρυγμένης πολιτικής του σχολείου για μηδενική ανοχή στη βία. Η **σύνοψη** της πολιτικής αυτής και οι πιο σημαντικοί κανονισμοί που πρέπει να γνωρίζουν οι μαθητές, να είναι αναρτημένοι στο κάθε τμήμα,
- ▶ Την εκπαίδευση στα θέματα χειρισμού των περιστατικών βίας και παραβατικότητας,
- ▶ Την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής της πολιτικής αυτής,
- ▶ Την τροποποίησή της, αν χρειάζεται, για σκοπούς βελτίωσης.

Ειδικά για τα περιστατικά βίας και παραβατικότητας- Σχέδιο Δράσης

- ▶ Γ) Συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στην υλοποίηση της πολιτικής για μηδενική ανοχή στη βία και παραβατικότητα. Διαχωρισμός δράσεων και ανάληψη σχετικών καθηκόντων.

Τι σημαίνει κατάσταση κρίσης:

Πιθανότητα μιας ριζικά θετικής ή αρνητικής έκβασης

- ▶ Οι κρίσεις είναι γεγονότα που επαναπροσδιορίζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο και τη θέση μας σε αυτόν.
- ▶ Τα άτομα που αντεπεξέρχονται επιτυχώς σε μια κρίση έχουν καταφέρει να αναπτύξουν νέες στρατηγικές αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων και έχουν εξελιχθεί σε ψυχολογικό επίπεδο.

Σχέδιο Δράσης- Διαχείριση των αλλόγλωσσων μαθητών

- ▶ Πλήρης καταγραφή των προσωπικών/οικογενειακών τους στοιχείων.
- ▶ Πρόσληψη μεταφραστή (Καθορισμός ρόλου και καθηκόντων) ο οποίος θα λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ σχολείου και Αλλόγλωσσων μαθητών.

Ρόλος:

Παροχή βοήθειας προς το σχολείο για την καλύτερη επικοινωνία με τους αλλογλώσσους μαθητές και τις οικογένειές τους. Επίσης, βοήθεια στους τομείς ένταξης, προσαρμογής, ακαδημαϊκή εξέλιξης, μείωσης πιθανοτήτων περιθωριοποίησης.

Σχέδιο Δράσης- Διαχείριση των αλλόγλωσσων μαθητών

- ▶ Συνεχής ενημέρωση/συνεργασία με γονείς/κηδεμόνες για θέματα φοίτησης και πειθαρχίας.
- ▶ Συμμετοχή στον Σύνδεσμο Γονέων και στο ΚΜΣ, έστω και χωρίς δικαίωμα ψήφου.
- ▶ Στήριξη, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, από ΣΕΑ, ΕΨ και όπου χρειάζεται, από άλλους εξειδικευμένους φορείς.
- ▶ Διαμόρφωση ειδικού προγράμματος ένταξης το οποίο θα περιλαμβάνει και τις αυξημένες ώρες εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

Σχέδιο Δράσης- Διαχείριση των αλλόγλωσσων μαθητών

- ▶ Καθορισμός μέντορα καθηγητή, στον οποίο θα αναλογεί μικρός αριθμός ξενόγλωσσων μαθητών. Να αναληφθεί εθελοντικά.
- ▶ Καθορισμός εθελοντών μαθητών με τους οποίους να μπορούν να συνεργάζονται. Ιδανικό, να υπάρχει ένας μαθητής για κάθε αλλόγλωσσο μαθητή.

Σχέδιο Δράσης- Διαχείριση των αλλόγλωσσων μαθητών

- ▶ Συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (υπόδειξη υπεύθυνου Λειτουργού Ευημερίας για θέματα μετανάστευσης και στοιχεία επικοινωνίας).
- ▶ Συνεργασία, αν είναι δυνατόν, με επιστημονικό φορέα για την ανάπτυξη ολοκληρωμένου πολυπολιτισμικού παρεμβατικού προγράμματος.